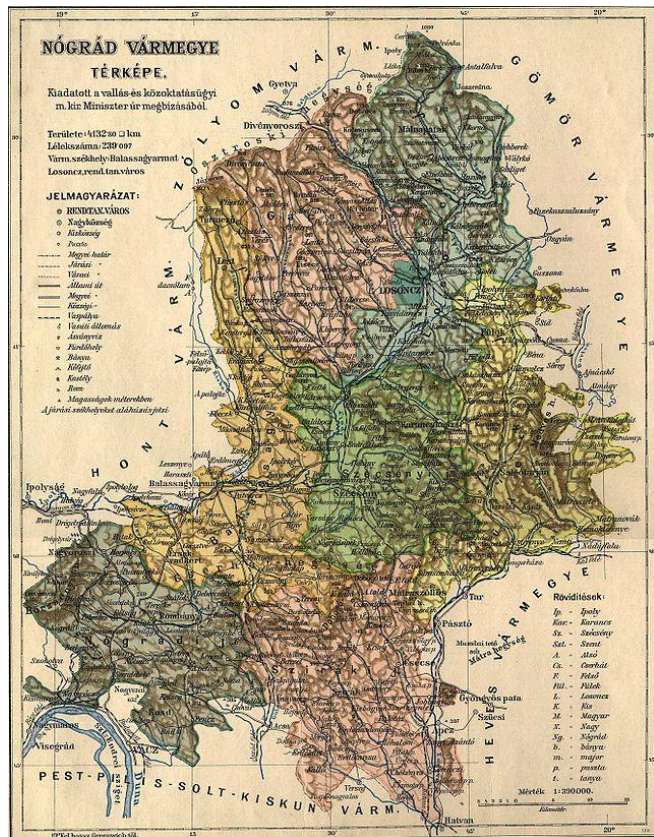

Nógrád vármegye története

A vármegye nagy része hegység az Ipoly és a Duna közt találhatóak. Hegységei a Kárpátok északi részéhez tartoznak.

A vármegyét Szent István hozta létre, amely azután 1918-ig állt. Innentől kezdve északi része Csehszlovákiához, déli része Magyarországhoz tartozott, majd a vele szomszédos Hont vármegyével létrehozták a Nógrád-Hont vármegyét. Az I. bécsi döntés alapján a leszakított területek egy része visszakérült hazánkhoz, ez azonban a II. világháború után érvénytelen lett, és Nógrád-Hont vármegye területe újra csökkent. 1950-ben Nógrád-Hont vármegye nyugati, Hont részét Pest megye területéhez csatolták, maradék része pedig Nógrád megye lett.

A mai ismereteink szerint legkorábban a kacsicsok telepedtek meg. Ez a folyamat valamikor a XIII. században zárult le. Szent István halálát követően több vár, de legalábbis fallal körülvett lakóhely épült a megyében. Nógrád történelmének e szakaszára a legnagyobb hatással a Budai vár török kézre kerülése volt. Több nemesi család a mai Ausztria területére menekült, míg az ottmaradtak erősíteni igyekeztek váraikat.

1553-54-ben valamennyi nógrádi porta behódolt, és 1575-93 között vármegye teljes területe a törökök kezére került. Ezek után következett a 15 éves háború

és a második török hódoltság. 1685. augusztus 19-én Nógrád vára magyar kézre került. A Rákóczi szabadságharcban Nógrád vármegye ismét kitüntetett szerepet kapott.

1823-ban a megye a vezető politikusai szembehelyezkedtek azzal a királyi leirrattal, amely újabb adót és újoncokat követelt. 1867 után jelentős gazdasági változás következett be hazánkban és a megyében. A XIX. század utolsó negyede az építkezés, a tőkebeáramlás és a gyárilap kialakulásának korszaka. Fegyveres konfliktusra 1919. január 15-én került sor, amikor cseh és szlovák legionáriusok vonultak be Balassagyarmatra.

1920. június 4-én aláírt trianoni békeszerződés következtéből az ország területe 282.000 m²-ről 93.000 m²-re csökkent, és Nógrád területének 42,3%-a az új Csehszlovák államhoz került. A gazdasági válság komoly szociális feszültséget okozott, így a megye területén többször is sor került szervezett megmozdulásra, mint például az 1930. április 12-én lezajlott salgótarjáni bányatüntetésre. A II. világháborúban a nógrádiak ott voltak a második magyar hadseregben.

Somoskőújfalu története

A helység 1455-ben bukkan elő először az írásos forrásokban. Ekkor Somoskő várának tartozéka „Ujfalu” néven jelenik meg, és Szécsényi László

birtokához tartozik. 1481-től említik „Somos újfalú” néven. Lakosainak száma 1715-ben nőtt. 1833-ban pusztító tűzvészben 64 ház leégett. Ekkor a plébánia is megsemmisült.

A templom a XVIII. század közepén épült. 1906-ban vette fel a Somoskőújfalú nevet. A bányászat egyre nagyobb szerepet kapott a falu és környéke életében. 1920. június 4-én aláírt trianoni békeszerződés Somoskőújfalut, valamint Somoskő várát és a községek Csehszlovákiának ítélte. Dr. Krepuska Géza, orvosprofesszornak kérelmére visszacsatolták Magyarországhoz Somoskőújfalú, Somoskő községet és a környékbeli bányákat.

A hivatalos átadásra 1924. február 15-én került sor a helyszínen. Az egyesületek elhatározták, hogy 1924. február 15-ét a „hazatérés napjává” nyilvánította, ezt a napot minden évben közösen megünneplik. Az esemény emlékére 2005. szeptember 4-én a faluközpontban felavatták a Hazatérés kútját. 2006. október 1-jétől ismét önálló község lett.

1526-ban új korszak köszöntött be Magyarországra, az ország nagy része a törökök keze alá került. 1554-ben mind Salgó, mind Fülek vára az oszmánok kezére került, harapófogóba szorítva ezzel Somoskőt. 1559-ben megkezdődik a falak korszerűsítése. 1576-ban Ali bég támadta meg az erődítményt. Ekkor a tulajdonos Losonczy Istvánné átadta az ellenség kezére. 1593-ban Teuffenbach Kristóf főkapitány elfoglalta Fülek várát. 1606-ban végül a zsitvatoroki békében mondták ki, hogy Somoskő magyar kézen maradt. A Rákóczy szabadságharcba a vár már elég rossz állapotban kapcsolódott be. 1920. június 4-én a trianoni békeszerződés aláírása a vármotot és az alatta elterülő falut Csehszlovákiának juttatta. 1922. június 20-án az angol Charrey elnöklete alatt álló bizottság visszaitélte, 1923. április 23-án pedig a népszövetség visszatanácsolta az anyaországhoz Somoskő községet, de a ténylege birtokbavétel csak 1924. február 15-én történhetett meg ünnepélyesen. Így a várat a településtől jelenleg határvonal választja el. Ma Somoskő vára Szlovákia területén, Somoskő település pedig Magyarország területén található.

A somoskői vár története

1241-ben a muhi csata után IV. Béla és kísérete rejtett utakon errefelé menekült és egy éjszakát töltött az akkor még üres somoskői bazaltkúpon. A várat a kacsicsok építették. A nemzetség első jelentős személyisége Simon Bán, erdélyi vajda volt. Leusták és Jankó az, akik felépítik aztán a somoskői várat 1290 körül. A vár tulajdonjoga Szécsényi Tamás kezére szállt, és 1445-ig a Szécsényi család birtokolta a várat. Szembe kellett nézni a cseh-huszita betámadásokkal is, végül 1460-ban Mátyás király seregei felszabadították a szomszédos erődítményt.

